

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات درمانی اردبیل
دانشکده پرستاری مامایی

پایان نامه
دوره کارشناسی ارشد در رشته پرستاری
گرایش داخلی جراحی

عنوان
بررسی میزان پیش بینی کنندگی هوش هیجانی بر رشد پس از سانحه در
بیماران تحت درمان با همودیالیز در استان اردبیل

استاد راهنما
دکتر مهدی حیدرزاده

استاد مشاور
دکتر مهریار ندرمحمدی مقدم

استاد مشاور آمار
دکتر پریسا ناصری

نگارنده
فاطمه صادقپور

تابستان 1397
کد پایان نامه: 16

تقدیم نامه

تقدیم به پیشگاه خدایی، که لیاقت خدمت به بشریت را
به ما بخشیده و در سایه توجهاتش، دست ما را شفا بخش
دل دردمندان و بیماران قرار داده.

تقدیم به گرانبهاترین گوهرهای زندگی ام

تقدیم به دستان مهربان پدرم که عالمانه به من آموخت
تا چگونه در عرصه زندگی ایستادگی را تجربه کنم.

تقدیم به مادرم ، دریای بی کران فداکاری و عشق که
وجودم برایش همه؛ رنج بوده و وجودش برای همه؛ مهر.
سنگ صبوری که الفبای زندگی را به من آموخت آنچه به
دستهای پر مهر شما می سپارم، تحفه ای است ناچیز به
پاس صبوریتان که صفحه، صفحه آن چیزی جز عشق و
سپاس نیست.

پروردگارا:

نه می توانم موهایشان را که در راه عزت من سفید شد،
سیاه کنم و نه برای دست های پینه بسته ایشان که ثمره
تلاش برای افتخار من است، مرحمی دارم. پس توفیقم
ده که هر لحظه شکر گذارشان باشم و ثانیه های عمرم

را در عصای دست بودنشان بگذارم. شکر و سپاس خدا را که بزرگترین امید و یاور در لحظه، لحظه زندگی است.

تقدیم به خواهران و برادر عزیزم ، که همراهان همیشگی و پشتوانه‌های زندگی‌م هستند.

تقدیم به دوستان عزیزم ، که در تمامی لحظات رفیق راهم بودند.

سپاس و قدردانی

ایزد را سپاس می‌گذارم که به مدد الطاف کریمانه خویش توفیق دستیابی به کوره راه اندیشه را با مدد چراغ هدایت دوستان عطا نمود. خدایا، بر من این نعمت را ارزانی دار که بیشتر در پی تسلا دادن باشم تا تسلی یافتن و بیشتر در پی فهمیدن باشم تا فهمیده شدن.

در این مجال زلال همراهی و همکاری جمعی از بیماران عزیز که علیرغم مشکل جسمانی با سعه صدر فراوان رونق افزای اندیشه و خاطرمد بودند،

که با سپاس از زحمات بی دریغشان از درگاه
خداوند سعادت، سلامت و کرامت آن بزرگواران را
خواهانم. در پناه خالق نیلوفرها جاوید بمانید.

اینک بر خود فرض می‌دانم تا مراتب امتنان و تقدیر و
تشکر خود را به گلهای بوستان علم و معرفت آنان که با
گلبرگهای لطیف الطافشان مرا در جاده های سرسبز
طریقت الهی یاری کرده‌اند.

بویژه از استاد راهنما

جناب آقای دکتر مهدی حیدرزاده

که در این مجال زلال رهنمودهای خردمندانه‌ی ایشان
رونق افزای اندیشه و خاطرم بود، که با سپاس از زحمات
بی دریغشان از درگاه خداوند سعادت، سلامت و کرامت
آن بزرگوار را خواهانم.

استاد مشاور

جناب آقای دکتر مهریار ندرمحمدی مقدم

که با حسن خلق و فروتنی، از هیچ کمکی در این عرصه
بر من دریغ ننمودند، بسیار سپاسگزارم.

استاد مشاور آمار

سرکار خانم دکتر پریسا ناصری

که با صبر و حوصله خود و خدمات علمیشان در طی
مراحل تدوین و تحلیل این پژوهش اینجانب را قرین لطف
و راهنمایی خود نموده‌اند تقدیر و تشکر خود را اعلام
نمایم.

تقدیر و سپاس از اساتید محترم دانشکده پرستاری و
مامایی اردبیل و تمام کسانی که با صبر و حوصله مرا
یاری نمودند تا این پایان نامه را به پایان برسانم.
سلامتی بزرگترین نعمت خداست از خداوند منان روح و
جسمی سالم برای همه طلب می‌نمایم و آرزو دارم
بهترین در زندگی قسمت و روزی همه شود.

چکیده

زمینه و هدف: با وجود مشکلات متعدد در بیماران همودیالیزی، این بیماران برخی تغییرات مثبت روان‌شناختی را تحت عنوان "رشد پس از سانحه" تجربه می‌کنند. رشد پس از سانحه مفهوم پیچیده‌ای است که با عوامل زیادی از قبیل ویژگی‌های هوش هیجانی فرد در ارتباط می‌باشد. هدف از این مطالعه تعیین میزان پیش‌بینی‌کنندگی هوش هیجانی بر رشد پس از سانحه در بیماران تحت درمان با همودیالیز در استان اردبیل بود.

روش کار: مطالعه حاضر یک مطالعه مقطعی از نوع توصیفی-همبستگی است که به روش سرشماری بر روی کلیه بیماران همودیالیزی واجد شرایط (249 نفر) مراجعه‌کننده به بیمارستان‌های استان اردبیل بین فروردین تا شهریور 1396 انجام شد. ابزارهای مورد استفاده، پرسشنامه‌ی اطلاعات دموگرافیکی، رشد پس از سانحه، فرم کوتاه ویژگی‌های هوش هیجانی، راهبردهای‌های تطابق لازاروس و دیسترس روانی بود و تحلیل داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی و آمار استنباطی تحت نرم افزار SPSS نسخه 15 انجام شد.

یافته‌ها: میانگین و انحراف معیار هر کدام از متغیرهای رشد پس از سانحه، هوش هیجانی، تطابق و دیسترس روانی به ترتیب $12/78 \pm 69/94$ ، $19/47 \pm 140/88$ ، $13/77 \pm 92/93$ و $52/5 \pm 15/32$ بدست آمد. همچنین نتایج حاصل از مطالعه نشان دهنده‌ی ارتباط معناداری بین هوش هیجانی بطور مستقیم ($r=0/39$) و غیرمستقیم با حضور متغیر میانجی (تطابق) با رشد پس از سانحه ($r=0/23$) بود اما در حضور دیسترس روانی ارتباط معناداری بین هوش هیجانی با رشد پس از سانحه مشاهده نشد ($r=0/064$).

نتیجه‌گیری: نتایج مطالعه نشان داد، هوش هیجانی یک متغیر پیش‌گویی‌کننده مهم در تبیین رشد پس از سانحه می‌باشد، بطوری‌که بطور مستقیم و غیر مستقیم از طریق اثرگذاری بر تطابق، 38٪ واریانس رشد پس از سانحه را در بیماران تحت درمان با همودیالیز را توضیح می‌دهد.

کلیدواژه‌ها: تطابق؛ دیسترس روانی؛ رشد پس از سانحه؛ همودیالیز؛ هوش هیجانی

فهرست مطالب

فصل اول: مقدمه و بیان مسئله .....

- 1-1. مقدمه 2
- 2-1. بیان مسئله و ضرورت اجرای طرح 3
- 3-1. تعریف واژه‌ها (نظری و عملی) 8
- 4-1. اهداف 10
- 5-1. سؤالات پژوهش 11

فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه تحقیق .....

- 1-2. مقدمه 14
- 2-2. مبانی نظری 14
- 1-2-2. نارسایی کلیه 14
- 1-1-2-2. نارسایی حاد کلیه 15
- 2-1-2-2. نارسایی مزمن کلیه 15
- 3-1-2-2. درمان نارسایی مزمن کلیه 16
- 4-1-2-2. دیالیز 16
- 5-1-2-2. همودیالیز 16
- 2-2-2. رشد پس از سانحه 18
- 3-2-2. هوش هیجانی 20
- 4-2-2. تطابق 24
- 5-2-2. دیسترس روانی 26
- 3-2. پیشینه‌ی پژوهش 29
- 1-3-2. پیشینه خارجی 29

2-3-2. پیشینه داخلی 34

فصل سوم: مواد و روش تحقیق .....

1-3. مقدمه 39

2-3. نوع پژوهش 39

1-2-3. روش پژوهش 39

2-2-3. جامعه مورد پژوهش 40

1-2-2-3. معیارهای ورود به مطالعه 40

2-2-2-3. معیارهای خروج از مطالعه 40

3-3. نمونه‌ها و روش نمونه‌گیری 41

4-3. ابزار گردآوری اطلاعات 41

1-4-3. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه‌ها 41

2-4-3. پرسشنامه رشد پس از سانحه 42

3-4-3. پرسشنامه هوش هیجانی 42

4-4-3. پرسشنامه تطابق لازاروس 43

5-4-3. پرسشنامه دیسترس روانی کسلر 44

5-3. روش گردآوری اطلاعات 45

1-5-3. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها 46

6-3. ملاحظات اخلاقی 47

فصل چهارم: یافته‌های پژوهش .....

1-4. مقدمه 49

2-4. تحلیل مشخصات فردی- اجتماعی 49

3-4. تحلیل اهداف پژوهش 58

هدف اول: تعیین میزان رشد پس از سانحه در بیماران تحت درمان با همودایلیز 58

59	هدف دوم: تعیین میزان هوش هیجانی در بیماران تحت درمان با همودیالیز.....
59	هدف سوم: تعیین ارتباط بین هوش هیجانی و رشد پس از سانحه در بیماران تحت درمان با همودیالیز.....
63	هدف چهارم: تعیین ارتباط بین هوش هیجانی و رشد پس از سانحه در حضور متغیرهای میانجی در قالب مدل طراحی شده در بیماران تحت درمان با همودیالیز.....
	فصل پنجم: بحث، نتیجه‌گیری و پیشنهادات پژوهش .....
73	1-5. مقدمه .....
73	2-5. بحث و بررسی یافته‌ها .....
82	3-5. نتیجه‌گیری کلی .....
83	1-3-5. کاربرد نتایج .....
84	4-5. محدودیت‌های مطالعه .....
85	5-5. نقاط قوت .....
86	1-6-5. پیشنهادات برای عملکرد .....
86	2-6-5. پیشنهادات برای مدیریت .....
86	3-6-5. پیشنهادات برای مطالعات بعدی .....
88	منابع و مأخذ .....
100	پیوست و ضمائم .....
114	چکیده انگلیسی .....

فهرست جداول

- جدول 4-1. توزیع فراوانی واحدهای مورد پژوهش بر حسب جنس 50
- جدول 4-2. توزیع فراوانی واحدهای مورد پژوهش بر حسب وضعیت تاهل 50
- جدول 4-3. توزیع فراوانی واحدهای مورد پژوهش بر حسب زندگی با چه افرادی 51
- جدول 4-4. توزیع فراوانی واحدهای مورد پژوهش بر حسب منبع حمایت اجتماعی 51
- جدول 4-5. توزیع فراوانی واحدهای مورد پژوهش بر حسب میزان تحصیلات 52
- جدول 4-6. توزیع فراوانی واحدهای مورد پژوهش بر حسب شغل 52
- جدول 4-7. توزیع فراوانی واحدهای مورد پژوهش بر حسب تعداد دفعات دیالیز در هفته 53
- جدول 4-8. توزیع فراوانی واحدهای مورد پژوهش بر حسب سابقه عمل پیوند کلیه 53
- جدول 4-9. توزیع فراوانی واحدهای مورد پژوهش بر حسب قرار داشتن در لیست پیوند کلیه 54
- جدول 4-10. توزیع فراوانی واحدهای مورد پژوهش بر حسب مصرف داروی روان پزشکی تاکنون و تجربه مشکلات روانشناختی 54
- جدول 4-11. توزیع فراوانی واحدهای مورد پژوهش بر حسب دلیل نارسایی کلیه و شروع همودیالیز 55
- جدول 4-12. توزیع فراوانی واحدهای مورد پژوهش بر حسب مشخصات فردی- اجتماعی 56
- جدول 4-13. شاخص‌های توصیفی مشخصات دموگرافیکی سن و زمان شروع همودیالیز در بیماران تحت درمان با همودیالیز .. 57
- جدول 4-14. شاخص‌های توصیفی متغیر رشد پس از سانحه و ابعاد آن در بیماران شرکت کننده در پژوهش 58
- جدول 4-15. شاخص‌های توصیفی متغیر هوش هیجانی در بیماران شرکت کننده در پژوهش 59
- جدول 4-16. ارتباط بین هوش هیجانی با رشد پس از سانحه و ابعاد آن در بیماران تحت درمان با همودیالیز 60
- جدول 4-17. ارتباط رشد پس از سانحه با متغیرهای مطالعه در بیماران تحت درمان با همودیالیز 64
- جدول 4-18. تعیین میزان ارتباط بین متغیرها با استفاده از ضریب همبستگی در قالب مدل ارائه شده 68

جدول 4-19. اثرات مستقیم و غیر مستقیم بین متغیرها با رشد پس از سانحه در بیماران تحت درمان با همودیالیز 70

فهرست نمودارها

- نمودار 4-1. نمودار پراکنش همبستگی بین هوش هیجانی و رشد پس از سانحه در بیماران تحت درمان با همودیالیز 60
- نمودار 4-2. نمودار پراکنش همبستگی بین هوش هیجانی و بعد موقعیت‌های جدید در بیماران تحت درمان با همودیالیز 61
- نمودار 4-3. نمودار پراکنش همبستگی بین هوش هیجانی و بعد ارتباط با دیگران در بیماران تحت درمان با همودیالیز 61
- نمودار 4-4. نمودار پراکنش همبستگی بین هوش هیجانی و بعد قوی‌تر شدن فردی در بیماران تحت درمان با همودیالیز 62
- نمودار 4-5. نمودار پراکنش همبستگی بین هوش هیجانی و بعد قدر دانستن زندگی در بیماران تحت درمان با همودیالیز 62
- نمودار 4-6. نمودار پراکنش همبستگی بین هوش هیجانی و بعد تغییرات معنوی در بیماران تحت درمان با همودیالیز 63
- نمودار 4-7. نمودار پراکنش همبستگی بین تطابق و رشد پس از سانحه در بیماران تحت درمان با همودیالیز 64
- نمودار 4-8. نمودار پراکنش همبستگی بین تطابق و هوش هیجانی در بیماران تحت درمان با همودیالیز 65
- نمودار 4-9. نمودار پراکنش همبستگی بین دیسترس روانی و رشد پس از سانحه در بیماران تحت درمان با همودیالیز 65
- نمودار 4-10. نمودار پراکنش همبستگی بین دیسترس روانی و هوش هیجانی در بیماران تحت درمان با همودیالیز 66
- نمودار 4-11. نمودار پراکنش همبستگی بین دیسترس روانی و تطابق در بیماران تحت درمان با همودیالیز 66

فهرست شکل‌ها

شکل 1-1- مدل فرضی مطالعه 7

شکل 1-4 مدل میزان پیش‌بینی کنندگی رشد پس از سانحه توسط هوش هیجانی در حضور متغیر میانجی تطابق و دیسترس روانی 69

شکل 2-4 مدل میزان پیش‌بینی کنندگی رشد پس از سانحه توسط هوش هیجانی در حضور متغیر میانجی تطابق 71